



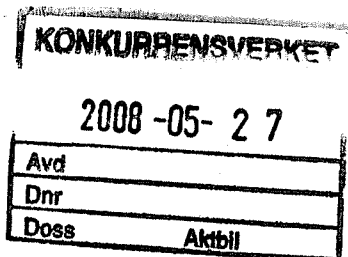
**KLAGANDE**

Lantmäteriverket  
801 82 Gävle

**MOTPART**

TP Group Sweden AB, 556541-2532  
601 86 Norrköping

Ombud: Ulf Lindegård  
TP Group Sweden AB  
Lilla Bommen 6  
411 04 Göteborg



**ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**

Länsrätten i Gävleborgs läns dom den 29 januari 2008 i mål nr 45-08, se bilaga A

**SAKEN**

Överprövning enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, LOU

Lantmäteriverket yrkar att kammarrätten, med ändring av länsrättens dom, lämnar TP Group Sweden AB:s (TP Groups) talan utan bifall. Till stöd för sin talan anför Lantmäteriverket följande. Enligt 6 kap. 8 § andra stycket LOU har en upphandlande enhet möjlighet att begära att ett anbud eller en ansökan förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Länsrätten har inte beaktat denna bestämmelse. I aktuell upphandling bedömde Lantmäteriverket att samtliga tre anbud krävde förtydliganden/kompletteringar för att prövningen skulle kunna slutföras. Samtliga anbudsgivare inkom också med förtydliganden/kompletteringar i valda delar. Därmed har en lika-behandling skett av samtliga anbudsgivare. Att utesluta någon av anbudsgivarna utan att ge denne samma möjligheter till förtydliganden/kompletteringar som övriga anbudsgivare skulle inte vara affärsmässigt. Det skulle även innebära att de konkurrensmöjligheter som finns på marknaden inte skulle tillvaratas. Lantmäteriverkets bedömning var att

- Klaganden/Ombudet
- Motparten/Ombudet
- Skatteverket
- Allmänna ombudet
- Länsstyrelsen
- Länsrätten

- För delgivning
- För kännedom
- För verkställighet

Dok.Id 43641

Postadress  
Box 714  
851 21 Sundsvall

Besöksadress  
Södra Tjarngatan 2

Telefon  
060-18 66 00  
E-post: kammarrattenisundsvall@dom.se  
www.kammarrattenisundsvall.se

Telefax  
060-18 66 52

Expeditionstid  
måndag – fredag  
09:00-12:00  
13:00-15:00

Struktur Svenska Kontor AB:s (Strukturs) bevis på gällande ansvarsförsäkring inte var till fullo klargörande då flera datum framgick av försäkringsbrevet. Verket ansåg att begäran om förtydligande i detta fall var i överrensstämmelse med 6 kap. 8 § andra stycket LOU och valde att vända sig till den försäkringsmäklare som hanterade Strukturs försäkringar. Försäkringsmäklaren bekräftade telefonledes att Struktur innehar gällande ansvarsförsäkring, att den med Strukturs anbud bifogade ansvarsförsäkringen avsåg en löpande försäkring med huvudförfallodag per den 30 april och att försäkringen gäller till dess att någon av parterna säger upp den. Via detta förtydligande var det därmed styrkt att Struktur uppfyllde angivet skall-krav avseende gällande ansvarsförsäkring. Det bör vidare beaktas att en upphandlande enhet har viss skyldighet att utreda oklarheter och liknande med beaktande av principen om god förvaltningssed och med hänsyn till rättssäkerheten. Lantmäteriverkets agerande har varit affärsmässigt med tillvaratagande av de konkurrensmöjligheter som finns.

TP Group bestrider bifall till överklagandet. För det fall kammarrätten skulle bifalla Lantmäteriverkets talan yrkar TP Group att målet ska återförvisas till länsrätten för prövning av de övriga grunder som bolaget har anfört i sin ansökan om överprövning. TP Group har till stöd för sin inställning anfört följande. Lantmäteriverket har i förfrågningsunderlaget uppställt skall-kravet att anbudsgivare ska teckna och vidmakthålla ansvarsförsäkring under hela avtalsperioden. Struktur har till sitt anbud den 1 december 2007 bifogat ett försäkringsbrev vari det anges att försäkringstiden är 070101–070430. Skall-kravet avseende ansvarsförsäkring i förfrågningsunderlaget är tydligt och klart formulerat och kan rimligen inte missuppfattas. Av Strukturs försäkringsbrev framgår tydligt och klart att försäkringstiden gäller under perioden 070101–070430. Försäkringsbrevet innehåller i övrigt inga uppgifter som motsäger den nämnda uppgiften om försäkringstid. Det är således inte fråga om ett uppenbart misstag som ger rätt till rättelse. Uppgifter som inte uppfyller ställda skall-krav kan inte bytas ut genom att nya uppgifter inhämtas. Enbart marginella

sakuppgifter får tillföras ett anbud genom ett förtydligande eller komplettering. Med komplettering eller förtydligande avses att tidigare lämnade uppgifter konkretiseras, dvs. att det inte sker något utbyte av uppgifter. Möjligheten att byta ut uppgifter kan missgynna andra anbudsgivare och är därför inte tillåtet. De uppgifter som Lantmäteriverket inhämtat via Strukturs försäkringsmäklare är att anse som nya uppgifter om giltigheten av Strukturs försäkring. Strukturs försäkringsbrev innehöll inte det efterfrågade beviset om gällande ansvarsförsäkring vid tidpunkten för anbudet. Lantmäteriverkets skall-krav är därmed inte uppfyllt varför anbudet ska förkastas. Det konstateras därutöver att Lantmäteriverket inte vänt sig direkt till anbudsgivaren Struktur med begäran om uppgifter utan i stället valt att ställa frågor om anbudet till en extern part i form av en försäkringsmäklare. Att Lantmäteriverket, efter att ha mottagit muntligen lämnade uppgifter av försäkringsmäklare, anser det som styrkt att Struktur därmed uppfyllt ifrågavarande skall-krav är mer än anmärkningsvärt.

Lantmäteriverket har i yttrande anfört följande. Det framkom flera datum i Strukturs försäkringsbrev. På dokumentets första sida angavs försäkringstid 070101–070430, medan den sista sidan innehöll uppgifter om tidsperioden 061229–071231. Via Strukturs försäkringsmäklare bekräftades att Struktur innehar gällande ansvarsförsäkring och att den gäller till dess att någon av parterna säger upp den. Genom detta förtydligande var det styrkt att Struktur uppfyllde angivet skall-krav gällande ansvarsförsäkring. Med beaktande av 6 kap. 8 § LOU har verket agerat fullt i enlighet med upphandlingsrätten. Samtliga anbudsgivare har under prövningen getts möjlighet att inkomma med förtydliganden/kompletteringar i valda delar. Lantmäteriverket har därmed säkerställt att ingen särbehandling skett under prövningen.

### **DOMSKÄL**

Upphandlingen har genomförts som förenklad upphandling enligt 6 kap. LOU.

Enligt 1 kap. 4 § LOU skall upphandling göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärs-  
mässigt. Anbudsgivare, anbudssökande och anbud skall behandlas utan  
ovidkommande hänsyn.

Enligt 6 kap. 8 § andra stycket LOU får en upphandlande enhet begära att  
ett anbud eller en ansökan förtydligas eller kompletteras om det kan ske  
utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

Av 7 kap. 2 LOU framgår att om den upphandlande enheten har brutit  
mot 1 kap. 4 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har  
medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, skall rätten  
besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först  
sedan rättelse gjorts.

Under rubriken "Kvalificering – krav på anbudsgivaren" framgår följande  
av punkt 4 e i aktuellt förfrågningsunderlag. "Anbudsgivaren skall  
teckna och vidmakthålla ansvarsförsäkring under hela avtalsperioden.  
Kopia på gällande ansvarsförsäkring för verksamhetsområdet lokalför-  
sörjningstjänster gällande sak- och personskada omfattande minst 10  
MSEK skall bifogas anbudet".

Kammarrätten gör följande bedömning.

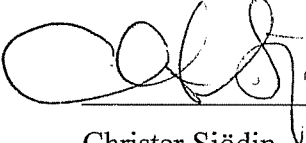
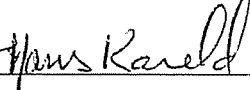

Av utredningen i målet framgår att det vid anbudstidens utgång inte gick  
att utläsa om Struktur uppfyllde skall-kravet avseende giltig försäkring.  
I stället för att vända sig till Struktur och begära ett förtydligande eller  
komplettering av det aktuella skall-kravet, har Lantmäteriverket på egen  
hand kompletterat Strukturs anbud genom att vända sig direkt till försäk-  
ringsgivaren och frågat om giltighetstiden. Först härefter kunde Lantmä-  
teriverket konstatera att Struktur uppfyllde skall-kravet avseende giltig  
försäkring. Den omständigheten att bristen i Strukturs anbud på detta sätt  
läktes av Lantmäteriverket innebär enligt kammarrättens bedömning att

principerna om likabehandling och affärsmässighet i 1 kap. 4 § LOU inte upprätthållits. Bestämmelsen i 6 kap. 8 § andra stycket LOU medger inte heller att den upphandlande enheten kan företa egna undersökningar på sätt som nu skett. Eftersom Lantmäteriverket sålunda brutit mot 1 kap. 4 § och 6 kap. 8 § LOU och detta medfört att TP Group lidit eller kan komma att lida skada finns grund för åtgärd enligt 7 kap. 2 § LOU. Kammarrätten finner att rättelse ska ske på så sätt att Struktur utesluts från att delta i utvärderingsfasen. Mot bakgrund av det anförda ska Lantmäteriverkets överklagande avslås.

### DOMSLUT

Kammarrätten avslår överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

		
Christer Sjödin lagman	Hans Kareld kammarrättsrätt	Charlotte Waas kammarrättsråd referent



**SÖKANDE**

TP Group Sweden AB, 556541-2532  
601 86 Norrköping

Ombud:  
Ulf Lindegård  
TP Group Sweden AB  
Lilla Bommen 6  
411 04 Göteborg

**MOTPART**

Lantmäteriverket  
801 82 Gävle

**SAKEN**

Överprövning enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU)

---

**BAKGRUND**

Lantmäteriverket inbjöd den 15 november 2007 leverantörer att senast den 2 december 2007 lämna anbud i en upphandling av "Lokalförsörjnings-tjänster" (dnr 104-2007/1334). Av anbudsförfrågan framgår att upphandlingen genomförs som en förenklad upphandling enligt LOU och att Lantmäteriverket efter avslutad upphandling avser att teckna ramavtal för avrop. Genom tilldelningsbeslut den 27 december 2007 antogs Struktur Svenskall Kontor AB (nedan Struktur) som leverantör.

**YRKANDE M.M.**

TP Group Sweden AB (nedan TP Group) ansöker om överprövning av den aktuella upphandlingen och yrkar att länsrätten måtte besluta att upphandlingen inte får avslutas innan rättelse vidtagits på så sätt att TP Group tilldelas anbudet. I andra hand yrkar TP Group att upphandlingen görs om. TP Group yrkar vidare att länsrätten omedelbart måtte besluta att Lantmäteriverket inte får avsluta upphandlingen innan målet om överprövning har avgjorts eller domstolen förordnat om annat samt att frågan om interimis-

Dok.Id 31742

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1093 801 35 Gävle	Lantmäterigatan 4	026-17 67 00	026-17 68 90, 026- 17 68 91	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00
		E-post: lansrattenigavleborg@dom.se		

tiskt beslut prövas av rätten utan föregående kommunikering med Lantmäteriverket. Till stöd för sin ansökan anför TP Group bl.a. följande. Den aktuella upphandlingen har inte handlagts i enlighet med lagens om offentlig upphandlings bestämmelser. Lantmäteriverket har frångått sitt eget förfrågningsunderlag vid prövning av inlämnade anbud vilket strider mot 1 kap. 4 § LOU. I tilldelningsbeslut meddelat av Lantmäteriverket den 27 december 2007 framgår att Lantmäteriverket antagit anbud från Struktur. Av förfrågningsunderlaget framgår villkoren för upphandlingen. På sidan 1 i förfrågningsunderlaget redovisas hur Lantmäteriverket skall hantera ett anbud som inte uppfyller förfrågningsunderlagets "skallkrav". Det framgår av fjärde stycket samma sida att anbud som inte uppfyller samtliga skall-krav eller avviker från angivna avtalsvillkor kommer att förkastas. I femte stycket på samma sida framgår att Lantmäteriverket har möjlighet att begära in vissa kompletteringar eller förtydliganden som endast avser uppenbara felskrivningar, felräkningar eller något annat uppenbart fel i anbudet och att man inte i efterhand får begära in bevis på att ett skall-krav uppfylls. Vid telefonsamtal den 3 januari 2008 har TP Group och Lantmäteriverket enats om att Lantmäteriverket skall svara på vissa frågor från TP Group avseende upphandlingen. TP Group har med anledning därav översänt sina frågor till Lantmäteriverket. På sidan 5 i förfrågningsunderlaget, under rubriken Kvalificering – krav på anbudsgivaren, framgår under punkten 4 att anbudsgivaren skall bifoga kopia på gällande ansvarsförsäkring för verksamhetsområdet lokalförsörjningstjänster gällande sak- och personskada omfattande minst 10 MSEK. Vid granskning av anbudet från Struktur framgår att Struktur bifogat kopia på försäkringsbrev utfärdat den 10 januari 2007 av Trygg-Hansa Försäkrings AB. I försäkringsbrevet anges att försäkringstiden gäller den 1 januari – den 30 april 2007. Struktur har inte visat att man vid tidpunkten för undertecknandet av sitt anbud den 1 december 2007 innehar gällande ansvarsförsäkring. Struktur uppfyller därmed inte det angivna skall-kravet. På sidan 6 i förfrågningsunderlaget, under rubriken Kvalificering – krav på anbudsgivaren, framgår under punkten 4 i. att anbudsgivaren



skall ha god erfarenhet och kompetens av att arbeta med lokalförsörjningsuppdrag såsom de är beskrivna i förfrågningsunderlagets avsnitt 5.1 – 5.5. Anbudsgivaren skall dessutom vara väl förtrogen att arbeta med organisationer med liknande organisationsstruktur bl. a. avseende storlek och rikstäckning samt lokalstruktur som Lantmäteriverket. I anbudet skall anbudsgivaren redovisa en förteckning med minst tre aktuella referenser som styrker anbudsgivarens erfarenhet av uppdrag enligt ovan. Struktur har på sidorna 3 och 4 i anbudet redovisat uppgifter om fem referenser. Lantmäteriverket har oaktat vad man tidigare sagt om möjlighet att begära kompletteringar, i mail till Struktur den 5 december 2007 begärt en mer detaljerad beskrivning av referensuppdragen samt när i tiden de är utförda alternativt om de är pågående. Struktur har svarat Lantmäteriverket i mail den 6 december 2007. Av Strukturs lämnade uppgifter i anbudet eller i det ovan nämnda mailsvaret framgår inte på något sätt att referensema avser uppdrag för uppdragsgivare med liknande storlek, rikstäckning samt lokalstruktur som Lantmäteriverket. Struktur har därmed inte uppfyllt det angivna skalkravet. På sidan 7 i förfrågningsunderlaget, under rubriken 5.1 Generella krav lokalförsörjningstjänster, framgår under punkten a. att CV för av anbudsgivaren utsedda konsulter skall bifogas. I samma punkt anges att konsulternas kompetens och erfarenhet att utföra uppdrag inom områden som beskrivits i förfrågningsunderlaget 5.2 - 5.5 både vad gäller kortare insatser inom dessa delområden samt vid större lokalförsörjningsprojekt skall framgå av bifogade CV. På sidan 8 i förfrågningsunderlaget, under rubriken 5.3 Hyresfrågor, anges att konsult som utför uppdrag inom området hyresfrågor skall minst ha jur.kand.-examen samt ha erfarenhet av hyresjuridik. I samma punkt anges bl.a. att uppdraget omfattar att utarbeta förhandlingsstrategier, hyresförhandla, analysera hyresavtal och föra Lantmäteriets talan i hyresnämnden. Vidare omfattar uppdraget i denna del bl.a. juridisk rådgivning i samband med uppsägning, hyresförhandling och upprättande av hyresavtal. Struktur har i anbudet angett att man har konsult med jur.kand.-examen inom företaget och därvid bifogat CV för konsulten. På sidan 5 i

anbudet från Struktur uppges att konsulten har två års erfarenhet av hyresjuridik från fastighetsbolag och advokatbyrå samt "inriktning fast. & hyresrätt." Av CV för konsulten framgår att hon är född 1981, att hon har utbildning "jur. kand. 2007, Stockholms universitet", har tjänst hos den antagna leverantören som "jurist med tonvikt på fastighetsrätt och hyresrätt samt tenant. rep." med "arbetsuppgifter såsom kontraktsförhandling, granskning av olika handlingar, analysera lokalbehov samt vara delaktig som ombud vid hyresgästpassningar." Upplyningsvis kan nämnas att det av Strukturs hemsida under rubriken "Nyhetsarkiv" med datum den 22 oktober 2007 framgår att "... har anställts som researcher till lokalgruppen." Ingenting i Strukturs anbud eller i bilagt CV för den angivna konsulten visar att den angivna konsulten innehar den i skall-kravet efterfrågade kompetensen och erfarenheten. Struktur har därmed inte uppfyllt det angivna skall-kravet. På sidan 9 i förfrågningsunderlaget, under rubriken 5.5 Utbildning, framgår att konsult/-er som genomför efterfrågad utbildning skall ha erfarenhet av att ha genomfört seminarier/utbildningar. Struktur har på sidan 6 i anbudet angett att flera av anbudsgivarens konsulter "har erfarenheter från att utbilda och hålla seminarier i relaterade ämnen till lokalansvariga". Som exempel på utbildningar har Struktur redovisat kursprogram för kurser inom "KY Byggplatsledarutbildning" i Kalmar. Den angivna utbildningen är emellertid en yrkesutbildning som vänder sig till arbetsledare inom byggbranschen. Struktur har inte i anbudet eller i det bifogade kursprogrammet visat att bolaget har konsulter som genomfört seminarier/utbildningar för lokalansvariga inom det efterfrågade lokalförsörjningsområdet. Struktur har därmed inte uppfyllt det angivna skall-kravet. TP Group uppfyller samtliga skall-krav. Struktur uppfyller inte Lantmäteriverkets samtliga angivna skall-krav. Betydelsen samt tolkningen av "skall-kraven" i Lantmäteriverkets förfrågningsunderlag kan inte anses innebära att Struktur uppfyllt förfrågningsunderlagets "skallkrav". Skulle sådan tolkning tillämpas skall upphandlingen på denna grund avbrytas då villkoren för upphandlingen är så tvetydiga att de måste anses strida mot den affärsmässighet som skall till-

lämpas på upphandling av förevarande slag. TP Group har lidit eller kan komma att lida skada genom att Lantmäteriverket inte iakttagit reglerna i 1 kap 4 § LOU. Lantmäteriverket har i det aktuella upphandlingsärendet, utan iakttagande av gällande bestämmelser för offentlig upphandling, valt att anta ett anbud som inte uppfyllt det egna förfrågningsunderlagets "skallkrav". Av utvärderingen som bifogats tilldelningsbeslutet framgår att TP Group borde ha tilldelats upphandlingen.

Lantmäteriverket bestrider bifall till ansökan och yrkar att länsrätten upphäver det interimistiska beslutet av den 4 januari 2008. Lantmäteriverket anför bl.a. följande. Lantmäteriverket har vid upphandlingen inte brutit mot LOU. Inkomna anbud har bedömts i tre steg. Av förfrågningsunderlaget framgår vilka förutsättningar som gäller för att anbud skall kunna bedömas, vilka skallkrav som ställs på anbudsgivaren och tjänsterna samt kriterier för utvärderingen. Samtliga tre anbudsgivare uppfyllde skallkraven i steg 1 och 2 och gick därmed vidare till den slutliga utvärderingen. Enligt förfrågningsunderlaget skall anbud med lägsta pris antas utifrån fem viktade priser. Anbudsgivaren Struktur hade det lägsta utvärderingspriset och utsågs därför till leverantör enligt det tilldelningsbeslut som fattades den 27 december 2007. TP Group hävdar att Struktur inte uppfyller några av de skallkrav som enligt förfrågningsunderlaget ställdes på anbudsgivaren och på tjänsten. Struktur har en gällande ansvarsförsäkring i enlighet med vårt skallkrav. Den med Strukturs anbud bifogade ansvarsförsäkringen avser en löpande ansvarsförsäkring med huvudförfallodag per den 30 april. Under anbudsprövningen bekräftade Strukturs försäkringsmäklare att Struktur innehar gällande ansvarsförsäkring och att denna gäller till dess att någon av parterna säger upp den. Referenslistan och referenstagningar visar att Struktur har den erfarenhet från tidigare uppdrag som efterfrågas. Ett krav var att referenserna sammantaget skulle påvisa: 1) uppdrag som är pågående, 2) drivit projekt "från ax till limpa", 3) lyckats uppnå besparingsmål, vilket har styrkts av referenslistan och de referenstagningar som gjorts en-

ligt förfrågningsunderlagets punkten 4 i. Ett annat krav enligt 4 i. var "vara väl förtrogen att arbeta med organisationer med liknande organisationsstruktur som Lantmäteriverket avseende bl.a. storlek och rikstäckning samt lokalstruktur." Eftersom Struktur enligt referenslistan har utfört uppdrag åt Lantmäteriverket tidigare så är ju därmed även detta skall-krav till fullo uppfyllt. De påvisar ju dessutom erfarenhet från bl.a. Lindebergs och Grontmij AB som har ett stort antal kontor i Sverige och kan betraktas ha motsvarande struktur, varför det med all tydlighet är bevisat att Struktur sammantaget uppfyller ovanstående skall-krav. Under punkten 5.1 a. i förfrågningsunderlaget står bl.a. "I anbudet skall anbudsgivaren redogöra för sina resurser och beskriva strukturen för sin samlade kompetens." Detta innebär att respektive offererad konsult var för sig inte behöver inneha den kompletta kompetensen/erfarenheten för den totala uppdragsbeskrivningen utan att anbudsgivaren sammantaget för offererade konsulter skall kunna påvisa denna kompetens/erfarenhet. Beträffande konsult för hyresfrågor så är kravet enligt 5.3 att "Konsult som utför uppdrag inom området hyresfrågor skall minst ha jur.kand-examen samt ha erfarenhet av hyresjuridik. Kompetensen skall finnas inom företaget". Den konsult som Struktur har offererat har jur. kand.-examen, erfarenhet av hyresjuridik och är anställd i företaget. Det har inte angivits något ytterligare skall-krav vad gäller omfattningen av erfarenheten. Struktur uppfyller därmed även detta skall-krav. En av i förfrågningsunderlaget ingående tjänster är seminarium/utbildning för lokalansvariga. Av punkten 5.5 framgår att "Konsult/-er som genomför utbildningen skall ha erfarenhet av att ha genomfört seminarier/utbildningar och bifoga exempel på program för utbildning och seminarium man genomfört" Struktur anger i sitt anbud att tre av de offererade konsulterna har erfarenhet av att genomföra seminarier/utbildningar inom området. För en av dessa har även exempel på utbildningsprogram bifogats som påvisar efterfrågad erfarenhet. Av programmen framgår att offererad konsult genomfört utbildningar som är av intresse för Lantmäteriets lokalansvariga som t ex "Samhälle & Miljö" och "Bygglagstiftningen". Av punkten 5.5 framgår att

exempel på program skall bifogas, inte någon komplett redovisning, varför skall-kravet är uppfyllt. För det fall länsrätten skulle finna att det förekommer brister i förfrågningsunderlaget eller vid utvärderingen gör Lantmäteriverket gällande att dessa brister är av mindre betydelse och måste accepteras mot bakgrund av Regeringsrättens dom den 13 juni 2002 (mål nr. 300-2002), det s.k. Migrationsverksmålet. Av domen framgår att vissa brister i förfrågningsunderlag och utvärdering får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten i övrigt inte träds förmär.

TP Group genmäler bl.a. följande. TP Group vidhåller vad som tidigare anförts i ansökan. Anbudsgivare skall enligt anbudsförfrågan bifoga kopia på gällande ansvarsförsäkring till anbudet. Av det försäkringsbrev som Struktur bifogat till anbudet framgår entydigt att Strukturs försäkring gäller för perioden den 1 januari – den 30 april 2007. Lantmäteriverket har enligt egen uppgift kontaktat Strukturs försäkringsmäklare som meddelat att Struktur innehar gällande ansvarsförsäkring och att denna gäller till dess att någon av parterna säger upp den. Lantmäteriverkets anbudsförfrågan innehåller på sidan 2 information om att anbudsgivare klart och tydligt måste svara på ställda frågor och krav för att anbudet skall kunna prövas och att anbud som inte uppfyller samtliga skall-krav kommer att förkastas. På samma sida i anbudsförfrågan framgår att Lantmäteriet har möjlighet att begära in vissa kompletteringar eller förtydliganden som endast avser uppenbara felskrivningar, felräkningar eller något annat uppenbart fel i anbudet men att Lantmäteriverket inte i efter hand får begära in bevis på att ett skall-krav uppfylls. Av det försäkringsbrev som Struktur bifogat med sitt anbud framgår inte att Strukturs försäkring är gällande vid tidpunkten för anbudets undertecknande. Skall-kravet är därmed inte uppfyllt varmed anbudet skall förkastas enligt Lantmäteriverkets egna anbudsförutsättningar. Genom att felaktigt inhämta kompletterande uppgifter om Strukturs försäkring har Lantmäteriet även brutit mot de nämnda anbudsförutsättningarna. Anbudsgivare skall enligt anbudsförfrågan sidan 5 punkten 4 c. intyga att

det inte finns någon grund för uteslutning från deltagande i upphandlingen, enligt 1 kap 17 § och 6 kap 9 § LOU, genom att bifoga av behörig firma-tecknare undertecknad sanningsförsäkran i enlighet med bilaga 3 till anbudsfrågan. Struktur har till sitt anbud bifogat en egen upprättad handling för sanningsförsäkran vars innehåll inte överensstämmer med Lantmäteriverkets handling för sanningsförsäkran. Lantmäteriverket har i meddelande till Struktur den 5 december 2007 anfört att man saknar information i Strukturs sanningsförsäkran och därför bett Struktur komplettera med Lantmäteriets handling för sanningsförsäkran. Strukturs kompletterande handling för sanningsförsäkran har undertecknats den 5 december 2007. Enligt anbudsfrågan skall medsända anbudsbilagor alltid ifyllas enligt anbudsfrågans anvisningar. Genom att inte ha inlämnat en sanningsförsäkran i enlighet med anbudsfrågans anvisningar och krav vid anbudstidens utgång den 2 december 2007 har Struktur inte uppfyllt det ställda skall-kravet. På sidan 6 i anbudsfrågan under punkten 4 framgår att anbudsgivaren skall ha god erfarenhet och kompetens av att arbeta med lokal-försörjningsuppdrag såsom de är beskrivna i anbudsfrågan avsnitt 5.1 - 5.5. och dessutom vara väl förtrogen med att arbeta med att organisationer med liknande organisationsstruktur och lokalstruktur som Lantmäteriverket. Anbudsgivaren skall i anbudet redovisa en förteckning med minst tre aktuella referenser som styrker anbudsgivarens erfarenheter av uppdrag i enlighet med vad som sagts ovan. Struktur har inte redovisat begärd förteckning med minst tre referenser som styrker efterfrågade erfarenheter och inte heller visat att uppgivna referensuppdrag avser genomförd eller pågående centrala uppdrag för rikstäckande organisationers lokaler på olika orter i landet. Struktur har därmed inte uppfyllt detta skall-krav. Genom att felaktigt begära kompletterande uppgifter av Struktur har Lantmäteriverket även brutit mot sina egna anbudsförutsättningar. Anbudsgivarens personal som utför uppdrag hos Lantmäteriverket skall enligt anbudsfrågan sidan 7 punkten 5.1 a. ha kompetens och erfarenhet av uppdrag både vad gäller kortare insatser inom de områden som beskrivs i punkt 5.2 - 5.5 i anbudsfrågan på

sidan 8 och 9, samt vid större lokalförsörjningsprojekt. Anbudsgivaren skall enligt punkt 5.1 a. även bifoga CV till anbudet som utvisar erbjudna konsul- ters kompetens och erfarenhet av att utföra dessa typer av ovan nämnda uppdrag. I punkt 5.3 på sidan 8 i anbudsförfrågan anges att konsult som utför uppdrag inom området hyresfrågor skall minst ha jur.kand.-examen samt ha erfarenhet av hyresjuridik och att kompetensen skall finnas inom bolaget. Av konsultens CV framgår att hon anstälts under hösten 2007, är 26 år och jur.kand. (Stockholms universitet, 2007). Hon har enligt samma CV arbetat under åren 2006-2007 på advokatbyrå och bl.a. skrivit yttranden och inlagor till hyresnämnden. Hon har även under sin studietid 2001-2005 arbetat hos Anders Bodin Fastigheter och därvid administrerat hyresavtal och handlagt hyresrättsliga frågor. Enligt uppgift på Struktur hemsida den 22 oktober 2007 har konsulten anställts på Struktur som researcher till lokalgruppen. Det torde vara uppenbart för Lantmäteriverkat att konsulten inte kan ha utfört uppdrag vare sig med kortare insatser inom de områden som beskrivs i punkterna 5.2 - 5.5 i anbudsförfrågan eller vid större lokal- försörjningsprojekt hos Struktur eller någon annan arbetsgivare som medför att hon och därmed Struktur kan anses uppfylla Lantmäteriverkets skall- krav om efterfrågad kompetens och erfarenhet. Struktur har därmed inte uppfyllt detta skall- krav. Anbudsgivare skall enligt Lantmäteriverkets an- budsförfrågan sidan 9 punkten 5.5 ha erfarenhet av att ha genomfört semi- narier/utbildningar för lokalansvariga och därvid styrka detta krav med ex- empel på program för utbildningar och seminarium som man genom fört. Skall-kravet måste förstås som att Lantmäteriverket efterfrågar erfarenhet av att ha genomfört seminarier och utbildning inom det efterfrågade lokal- försörjningsområdet. Struktur har som exempel på program för utbildning och seminarium inom efterfrågade kompetensområden bifogat med anbudet ett program för kurser inom "KY Byggplatsledarutbildning" i Kalmar med Struktur konsult som föreläsare/lärare. Den angivna utbildningen är emel- lertid en yrkesutbildning som vänder sig till arbetsledare inom byggbran- schen och torde därmed inte kunna utgöra ett fullvärdigt exempel för att

uppfylla det angivna skall-kravet. Struktur har därmed inte uppfyllt detta skall-krav. Med anledning av ovanstående skall TP Group tilldelas anbudet. Om länsrätten skulle finna att TP Group inte kan tilldelas anbudet görs gällande att upphandlingen skall göra om.

Lantmäteriverket vidhåller sin inställning och tillägger bl.a. följande. Struktur har en gällande ansvarsförsäkring i enlighet med skall-kravet. Lantmäteriverket har i enlighet med 1 kap. 21 § LOU begärt förtydligande/komplettering av intyg, i detta fall en sanningsförsäkran. Struktur hade i anbudet bifogat ett bevis som intygar att det inte finns någon grund för utslutning från deltagande i upphandlingen. Dokumentet var inte fullständigt och därför begärdes en komplettering. Struktur har därmed uppfyllt det ställda skall-kravet. Lantmäteriverket vidhåller att referensförteckningen och referenstagningar visar att Struktur sammantaget har den erfarenhet som efterfrågas. Förutom att Struktur har utfört uppdrag åt Lantmäteriverket så kan de även påvisa erfarenhet från andra uppdragsgivare med motsvarande struktur. Därmed är skall-kravet "vara väl förtrogen att arbeta med organisationer med liknande organisationsstruktur som LMV bl.a. avseende storlek och rikstäckning samt lokalstruktur" uppfyllt. Något krav på "centrala uppdrag" finns inte angivet i förfrågningsunderlaget. De av Struktur offererade konsulterna har sammantaget den kompetens och erfarenhet som efterfrågas i förfrågningsunderlaget. Konsulten för hyresfrågor uppfyller skall-kravet. Struktur uppfyller också förfrågningsunderlagets skall-krav "Konsult/-er som genomför utbildningen skall ha erfarenhet av att ha genomfört seminarier/utbildningar och bifoga exempel på program för utbildning och seminarium man genomfört." Skall-kravet förutsätter att anbudsgivaren offererar minst en konsult med denna erfarenhet. Struktur anger i sitt anbud att tre av de offererade konsulterna har erfarenhet av att genomföra seminarier/utbildningar inom området. För en av dessa har även exempel på utbildningsprogram bifogats som påvisar efterfrågad erfarenhet. Av programmen framgår att offererad konsult genomfört utbildningar som är



av intresse. Av förfrågningsunderlaget framgår att exempel på program skall bifogas, inte någon komplett redovisning, varför skall-kravet är uppfyllt. Sammanfattningsvis vidhålls att upphandlingen har genomförts i enlighet med upphandlingsrätten. Skulle länsrätten finna mindre brister i förfrågningsunderlaget eller utvärderingen får det likväl godtas av länsrätten då de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten inte trätts förnär i upphandlingen.

Länsrätten har den 4 januari 2008 förordnat att upphandlingen inte får avslutas innan något annat har beslutats.

### DOMSKÅL

Huvudregeln om affärsmissighet vid offentlig upphandling framgår av 1 kap. 4 § LOU i tillämplig lydelse. Där anges att upphandling skall göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmissigt. Anbudsgivare, anbudssökande och anbud skall enligt lagrummet behandlas utan ovidkommande hänsyn.

Av 6 kap. 12 § första stycket LOU i tillämplig lydelse framgår att en upphandlande enhet skall anta antingen det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga eller det anbud som har lägst anbudspris. Vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga, skall enheten – enligt andra stycket i samma lagrum – ta hänsyn till samtliga omständigheter såsom pris, leveranstid, driftskostnader, kvalitet, estetiska, funktionella och tekniska egenskaper, service, tekniskt stöd, miljöpåverkan m.m. Enheten skall vidare i förfrågningsunderlaget eller i annonsen om upphandlingen ange vilka omständigheter den tillmäter betydelse. Omständigheterna skall slutligen, enligt andra stycket, om möjligt anges efter angelägenhetsgrad, med den viktigaste först.

Enligt 7 kap. 1 § första stycket LOU i tillämplig lydelse får en leverantör, som anser att han lidit eller kan komma att lida skada enligt 2 §, i en framställning till allmän förvaltningsdomstol ansöka om åtgärder enligt nämnda paragraf.

Om den upphandlande enheten brutit mot 1 kap. 4 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, skall enligt 7 kap. 2 § lagen besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Vid annan upphandling än direktupphandling får enligt 7 kap. 1 § tredje stycket LOU, en ansökan enligt första stycket inte prövas efter den tidpunkt då ett upphandlingskontrakt föreligger. Den får dock enligt samma stycke prövas till dess att tio dagar gått från det att den upphandlande enheten lämnat upplysning som avses i 1 kap. 28 § första stycket eller rätten, om den har fått ett interimistiskt beslut, upphäver beslutet.

Enligt 1 kap. 21 § LOU i tillämplig lydelse får en upphandlande enhet medge att en anbudsgivare eller anbudssökande rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudet eller ansökningen att få lämna anbud. Enheten får begära att ett anbud eller en ansökan förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

Av 1 kap. 28 § första stycket LOU i tillämplig lydelse framgår att den upphandlande enheten skall lämna upplysning till varje anbudssökande eller anbudsgivare om beslutet och skälen för det, när beslutet om leverantör och anbud fattats.

Av förfrågningsunderlaget framgår bl.a. följande. De anbud som inte uppfyller samtliga skall-krav eller avviker från angivna avtalsvillkor kommer

att förkastas. Alla skall-krav är likvärdiga. Kompletteringar eller förtydliganden får bara ske vid uppenbara felskrivningar, felräkningar eller något annat uppenbart fel i anbudet. I efterhand får inte bevis begäras in på att skall-kravet är uppfyllt. Det anbud som har det lägsta priset efter viktning kommer att antas. Under punkten 4 e. i underlaget anges att anbudsgivaren skall teckna och vidmakthålla ansvarsförsäkring under hela avtalsperioden. Kopia på gällande ansvarsförsäkring för verksamhetsområdet lokalförsörjningstjänster gällande sak- och personskada omfattande minst 10 MSEK skall bifogas anbudet.

Av anbudsutvärderingen framgår att samtliga inkomna anbud kvalificerat sig till utvärderingen och att Strukturs anbud bedömts ha det lägsta priset och antagits.

Länsrätten gör följande bedömning.

I förfrågningsunderlaget för aktuell upphandling uppställs som krav att en kopia på gällande ansvarsförsäkring för verksamhetsområdet lokalförsörjningstjänster gällande sak- och personskada omfattande visst belopp skall bifogas anbudet. Kravet, som är ett s.k. skall-krav, är tydligt formulerat. Det framgår att Struktur till sitt anbud bifogat kopia på försäkringsbrev på ansvarsförsäkring för tiden den 1 januari – den 30 april 2007. Eftersom Strukturs bevis på ansvarsförsäkring inte avser en gällande ansvarsförsäkring uppfyller inte Struktur uppställt skall-krav. Det åligger en upphandlande enhet att följa de skall-krav som ställs upp i ett förfrågningsunderlag och den upphandlande enheten får inte anta anbud som inte uppfyller samtliga skall-krav. Genom att anta Strukturs anbud som saknat bifogat bevis om gällande ansvarsförsäkring har Lantmäteriveket frångått det i förfrågningsunderlaget uppställda skall-krav som gäller för ansvarsförsäkring och därigenom brutit mot LOU. Det förhållandet Lantmäteriverket därefter upplysts om att Struktur innehar en gällande ansvarsförsäkring föranleder inte

någon annan bedömning. Inte heller vad som i övrigt framkommit i denna del medför att Lantmäteriverket kan anses ha följt LOU. Det framgår att TP Group lämnat det näst lägsta priset och därmed lidit skada. TP Group har i första hand yrkat att upphandlingen inte får avslutas innan rättelse vidtagits på så sätt att TP Group tilldelas anbudet. Länsrätten finner att rättelse kan vara en lämplig åtgärd. Redan på grund av det anförda föreligger förutsättningar att förordna på sätt som i första hand yrkas i målet.


Vid denna utgång finner länsrätten att det saknas skäl att pröva vad som i övrigt anförts av TP Group i målet.

#### DOMSLUT

Länsrätten förordnar att upphandlingen av "Lokalförsörjningstjänster" inte får avslutas innan rättelse vidtagits på så sätt att TP Group tilldelas anbudet.

Länsrättens interimistiska beslut den 4 januari 2008 skall inte längre gälla.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se DV (3103/1c)

  
Gunilla Berendt

## HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande skall skriva till Regeringsrätten. Skrivelsen ställs alltså till Regeringsrätten *men skall skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet skall ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i Regeringsrätten fordras att *prövningstillstånd* meddelas. Regeringsrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att talan prövas eller om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Regeringsrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall undertecknas av klaganden eller dennes ombud och inges i original samt innehålla;

1. den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Regeringsrätten
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen härför
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This ensures transparency and allows for easy verification of the data.

In the second section, the author outlines the various methods used to collect and analyze the data. This includes both qualitative and quantitative approaches. The goal is to identify trends and patterns that can inform future decision-making.

The third section provides a detailed breakdown of the results. It shows that there is a significant correlation between the variables studied. This finding is supported by statistical analysis and is consistent with previous research in the field.

Finally, the document concludes with a series of recommendations. These are based on the findings and are designed to help organizations optimize their processes and improve their overall performance.